

PRAWO SZTUCZNEJ INTELIGENCJI I NOWYCH TECHNOLOGII 3

redakcja naukowa

Bogdan Fischer, Adam Pązik, Marek Świerczyński

Dawid Chaba, Paweł Fajgielski, Katarzyna Marta Głąb, Jacek Gołaczyński
Marcin Górski, Mariusz Jagielski, Karina Kunc-Urbańczyk
Dominik Lubasz, Klaudia Maciejewska, Arkadiusz Michalak
Ariel Mucha, Agnieszka Ogrodnik-Kalita, Adam Pązik
Piotr Pietrasz, Agnieszka Piskorz-Ryń, Marlena Sakowska-Baryła

PRAWO SZTUCZNEJ INTELIGENCJI I NOWYCH TECHNOLOGII 3

redakcja naukowa
Bogdan Fischer, Adam Pązik, Marek Świerczyński

Dawid Chaba, Paweł Fajgielski, Katarzyna Marta Głąb, Jacek Gołaczyński
Marcin Górski, Mariusz Jagielski, Karina Kunc-Urbańczyk
Dominik Lubasz, Klaudia Maciejewska, Arkadiusz Michalak
Ariel Mucha, Agnieszka Ogrodnik-Kalita, Adam Pązik
Piotr Pietrasz, Agnieszka Piskorz-Ryń, Marlena Sakowska-Baryła

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 stycznia 2024 r.

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez :

- Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
- Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy

Recenzentka

Dr hab. Joanna Wyporska-Frankiewicz, prof. Uniwersytetu Łódzkiego

Wydawczyni

Joanna Dzwonnik

Redaktor prowadzący

Kinga Zając

Opracowanie redakcyjne

Trzy kropki Joanna Maź

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawoLubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2023

ISBN 978-83-8358-068-5

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. +48 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluger.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów 9

Wprowadzenie 13

CZĘŚĆ I

WYKORZYSTANIE NOWYCH TECHNOLOGII W POSTĘPOWANIACH SĄDOWYCH, ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ I SAMORZĄDZIE TERYTORIALNYM

Piotr Pietrasz

**Wpływ uchwały siedmiu sędziów Naczelnego
Sądu Administracyjnego z 6.12.2021 r., I FPS 2/21,
na dokonywanie czynności w postępowaniu
administracyjnym oraz podatkowym 21**

Marlena Sakowska-Baryła

Sztuczna inteligencja w sektorze publicznym 31

Agnieszka Ogrodnik-Kalita

**Elektroniczny sposób prowadzenia rejestracji stanu
cywilnego jako środek ochrony jego niepodzielności
przy uznaniu ojcostwa 53**

Dawid Chaba

**Wykorzystywanie nowych technologii w jednostkach
samorządu terytorialnego 73**

CZĘŚĆ II
NOWE TECHNOLOGIE W DZIEDZINIE OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH I PONOWNEGO WYKORZYSTYWANIA
DANYCH

Mariusz Jagielski

**O celach i zadaniach ochrony danych osobowych
w kontekście budowy zaufania do nowych technologii
i sztucznej inteligencji.....** 91

Paweł Fajgielski

**Naruszenie ochrony danych osobowych przez podmiot
przetwarzający** 111

Marcin Górski

**Chiński system kredytu społecznego. Antecedencje,
konteksty i konsekwencje** 125

Agnieszka Piskorz-Ryń

Ponowne wykorzystywanie danych badawczych..... 141

Dominik Lubasz

**Relacja ogólna aktu w sprawie sztucznej inteligencji
i RODO** 161

CZĘŚĆ III
SZTUCZNA INTELIGENCJA I NOWE TECHNOLOGIE
W PRAWIE PRYWATNYM I GOSPODARCZYM

Jacek Gołaczyński

Liability for damage caused by artificial intelligence 185

Arkadiusz Michalak

**Kwalifikacja udostępniania utworów za pośrednictwem
odbiorców radio-telewizyjnych w pokojach hotelowych
z perspektywy prawa autorskiego** 205

Ariel Mucha

**Zarys koncepcji spółki z wirtualną siedzibą z perspektywy
prawa unijnego i polskiego 225**

Karina Kunc-Urbańczyk

**Działalność gospodarcza jako wymóg uznania influencera
za dostawcę VOD 245**

Adam Pązik

**Jak nie powinno się implementować dyrektyw. Kilka uwag
na marginesie prac nad implementacją art. 18 dyrektywy
Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 265**

CZĘŚĆ IV

SZTUCZNA INTELIGENCJA JAKO PROBLEM ETYCZNY

Katarzyna Marta Głąb

Moralność sztucznej inteligencji 307

Klaudia Maciejewska

***Ethics by design* w rozwoju systemów sztucznej inteligencji
dla wymiaru sprawiedliwości..... 321**

Bibliografia..... 345

WPROWADZENIE

Już po raz trzeci mamy zaszczyt oddać do rąk czytelników opracowanie *Prawo sztucznej inteligencji i nowych technologii*. Jest to kontynuacja serii, której dwie pierwsze części ukazały się odpowiednio w 2021 i 2022 r. Analogicznie jak w przypadku wcześniejszych tomów, także niniejsza monografia stanowi pokłosie kolejnej edycji cyklicznej Konferencji „Nowe Technologie i Sztuczna Inteligencja. Aspekty prawne i praktyczne ekosystemu zaufania”, a dokładnie jej czwartej odsłony. Została ona zorganizowana w formie zdalnej w dniach 21 i 22.10.2022 r. w Krakowie przez Zespół Badawczy „Prawa Informacyjnego, Mediów i Własności Intelktualnej w Nowych Technologiach” Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Katedrę Prawa Cywilnego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy oraz Akademię Prawa Nowych Technologii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie w 2023 r. zmienił nazwę na Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie). Artykuły składające się na niniejszą publikację stanowią efekt badań prowadzonych przez prelegentów, którzy wzięli udział we wspomnianym wydarzeniu, wybitnych badaczy reprezentujących różne dziedziny prawa. Cechą charakterystyczną czwartej edycji konferencji był udział w niej znamienitych przedstawicieli sądownictwa (sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, sądów apelacyjnych), którzy odnosili się do zagadnień istotnych z punktu widzenia aktualnej praktyki orzeczniczej.

Podczas drugiej edycji konferencji, która miała miejsce w 2020 r., jeden z jej uczestników zaprezentował pogląd, iż prawnicy muszą zacząć się zajmować nowymi technologiami albo „wyginą jak dinozaury”. Redak-

torzy niniejszego opracowania nie podzielają w całości radykalizmu tego wniosku, lecz zgadzają się z zawartą w nim tezą, iż prawnicy nie mogą lekceważyć skutków praktycznych skokowego rozwoju nowych technologii, którego jesteśmy świadkami. Niniejsza publikacja, odnosząca się w przeważającej mierze do aktualnych problemów prawnych związanych z posługiwaniem się nowymi technologiami i sztuczną inteligencją (występujących zarówno w prawie administracyjnym, ochronie danych osobowych, prawie własności intelektualnej oraz prawie gospodarczym, jak i w naukach nieprawnych), niewątpliwie pozwoli czytelnikom na to, aby pozostali na bieżąco w zakresie prawnej problematyki nowych technologii. Walorem opracowania jest niewątpliwie także to, że uwzględnia odniesienia do najbardziej aktualnych dokumentów dotyczących sztucznej inteligencji, przede wszystkim do treści kompromisu osiągniętego przez Parlament Europejski i Radę w zakresie Aktu o Sztucznej Inteligencji (w tym zakresie odsyłamy przede wszystkim do opracowania autorstwa dr. Dominika Lubasza).

Dr hab. Bogdan Fischer, prof. UKEN

Dr hab. Marek Świerczyński, prof. UKSW

Dr Adam Pązik

W dotychczasowych edycjach Konferencji „Nowe Technologie i Sztuczna Inteligencja. Aspekty prawne i praktyczne ekosystemu zaufania” w latach 2020–2022 brali udział m.in. (poniższe wyliczenie obejmuje wyłącznie imiona i nazwiska, bez tytułów naukowych i afiliacji, które z czasem ulegają zmianie):

Bałos Iga

Bar Gabriela

Bernhardt Wilfried

Bieda Roman

Cichinell Alessio

Czaplicki Kamil

Długosz Zbigniew

Du Vall Paweł

Dziedzic Karolina

Dziedzic Magdalena

Fajgielski Paweł

CZĘŚĆ I

WYKORZYSTANIE NOWYCH TECHNOLOGII W POSTĘPOWANIACH SĄDOWYCH, ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ I SAMORZĄDZIE TERYTORIALNYM

Piotr Pietrasz

WPŁYW UCHWAŁY SIEDMIU SĘDZIÓW NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO Z 6.12.2021 R., I FPS 2/21, NA DOKONYWANIE CZYNNOŚCI W POSTĘPOWANIU ADMINISTRACYJNYM ORAZ PODATKOWYM

1. Celem artykułu jest zaprezentowanie wpływu i oddziaływania uchwały NSA z 6.12.2021 r., I FPS 2/21¹, dotyczącej wykładni przepisów Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi na przebieg postępowania administracyjnego uregulowanego w Kodeksie postępowania administracyjnego oraz postępowania podatkowego uregulowanego w Ordynacji podatkowej, a konkretnie na czynności w postaci podpisywania pism doręczanych drogą elektroniczną przez organy administracyjne oraz podpisywania podań wnoszonych drogą elektroniczną do tych organów.

2. W tezie przedmiotowej uchwały NSA wskazano, że zgodnie z art. 57 § 1 w zw. z art. 46 § 1 pkt 4 oraz art. 12b § 1 i art. 46 § 2a i 2b p.p.s.a.²,

¹ LEX nr 3274617.

² Na podstawie art. 57 § 1 p.p.s.a. skarga powinna czynić zadość wymaganiom pisma w postępowaniu sądowym, a ponadto zawierać: 1) wskazanie zaskarżonej decyzji, postanowienia, innego aktu lub czynności; 2) oznaczenie organu, którego działania,

skargę stanowiącą załącznik do formularza pisma ogólnego, podpisanego podpisem zaufanym, przesłanego przez platformę ePUAP, należy uznać za podpisaną jedynie wówczas, gdy została ona odrębnie podpisana podpisem kwalifikowanym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym.

Z uzasadnienia przedmiotowej uchwały wynika, że przedstawione do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne dotyczyło zasad wnoszenia przez stronę pism do sądu w formie dokumentu elektronicznego za pośrednictwem platformy ePUAP. Kluczowe jest natomiast rozstrzygnięcie, czy w sytuacji gdy pełnomocnik strony wniósł do sądu administracyjnego skargę za pomocą środków komunikacji elektronicznej, za pośrednictwem systemu ePUAP, składając podpis zaufany na formularzu pisma ogólnego, załączając jako odrębne pisma skargę i pełnomocnictwo, sąd administracyjny prawidłowo uznał, że przedmiotowa skarga i pełnomocnictwo obarczone są brakiem formalnym podpisu, gdyż zgodnie z art. 46 § 2a i 2b p.p.s.a. pisma i załączniki w formie dokumentu elektronicznego powinny być opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym.

Udzielając odpowiedzi na tak postawione pytanie, NSA przypomniał zasady wnoszenia pism procesowych, a w szczególności skargi za pośrednictwem platformy ePUAP. Zwrócono uwagę, że skargę do sądu administracyjnego można wnieść za pośrednictwem elektronicznej skrzynki podawczej na kilka sposobów.

bezczywności lub przewlekłego prowadzenia postępowania skarga dotyczy; 3) określenie naruszenia prawa lub interesu prawnego.

Zgodnie z art. 46 § 1 pkt 4 p.p.s.a. każde pismo strony powinno zawierać podpis strony albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika.

W myśl postanowień art. 12b § 1 p.p.s.a. określony w ustawie warunek formy pisemnej uważa się za zachowany, jeżeli dokument elektroniczny został podpisany w sposób, o którym mowa w art. 46 § 2a p.p.s.a.

Stosownie do postanowień art. 46 § 2a i 2b p.p.s.a. w przypadku gdy pismo strony jest wnoszone w formie dokumentu elektronicznego, powinno ponadto zawierać adres elektroniczny oraz zostać podpisane przez stronę albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym (§ 2a). Zasady podpisywania przewidziane w § 2a dotyczą także załączników wnoszonych w formie dokumentu elektronicznego (§ 2b).

Sposobem, który nie budzi wątpliwości, jest umieszczenie treści pisma (w szczególności skargi) bezpośrednio w formularzu pisma ogólnego, które generowane jest w systemie ePUAP, oraz podpisanie tego pisma jednym z akceptowanych przez ustawodawcę podpisów elektronicznych (kwalifikowanym, zaufanym albo osobistym). W takim przypadku treść skargi zawarta jest bezpośrednio w podpisanym piśmie ogólnym (przewodnym).

Drugim ze sposobów wniesienia skargi jest załączenie do podpisanego pisma ogólnego (przewodnego) odrębnego pliku zawierającego treść środka prawnego skierowanego do wojewódzkiego sądu administracyjnego. W tym przypadku możliwe jest oddzielne podpisanie podpisem elektronicznym pisma ogólnego (przewodnego) i załącznika zawierającego skargę do sądu, przy czym podpisanie podpisem zaufanym załącznika (skargi) nie jest możliwe bezpośrednio w ePUAP, a za pośrednictwem odrębnej usługi w domenie gov.pl, tzw. Podpisywarki.

Zaistniały w sprawie problem odnosi się do drugiego z przedstawionych powyżej sposobów wnoszenia pism do sądu administracyjnego. Według NSA skuteczne podpisanie pisma (skargi) będącej załącznikiem do formularza pisma ogólnego wymaga jego odrębnego podpisania. W tym przypadku opatrzenie odpowiednim podpisem wyłącznie pisma ogólnego zawartego w formularzu nie wypełnia wymogów przewidzianych w art. 57 § 1, art. 46 § 1 pkt 4 oraz art. 12b § 1 i art. 46 § 2a p.p.s.a.

Naczelny Sąd Administracyjny stanął również na stanowisku, że brak podpisania skargi stanowi brak formalny, w każdym przypadku uzasadniający wezwanie strony do uzupełnienia skargi, zgodnie z art. 49 § 1 p.p.s.a.

3. W tym miejscu nasuwa się pytanie, czy i ewentualnie jaki wpływ może mieć uchwała NSA z 6.12.2021 r., I FPS 2/21, na przebieg postępowania administracyjnego oraz podatkowego, a konkretnie na problematykę podpisywania pism doręczanych drogą elektroniczną przez organy administracyjne oraz podpisywania podań wnoszonych drogą elektroniczną do tych organów.

Zgodnie z art. 269 § 1 p.p.s.a., jeżeli jakikolwiek skład sądu administracyjnego rozpoznający sprawę nie podziela stanowiska zajętego w uchwale składu siedmiu sędziów, całej Izby albo w uchwale pełnego składu Naczelnego Sądu Administracyjnego, przedstawia powstałe zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia odpowiedniemu składowi. Przepis art. 187 § 1 i 2 p.p.s.a. stosuje się odpowiednio. Z regulacji tej wynika moc ogólnie wiążąca zarówno uchwał abstrakcyjnych, jak i uchwał konkretnych, a z tą ostatnią mamy do czynienia w przypadku uchwały I FPS 2/21. Istota owej mocy ogólnie wiążącej uchwał sprowadza się do tego, że stanowisko zajęte w uchwale NSA wiąże pośrednio wszystkie składy orzekające sądów administracyjnych. Dopóki więc nie nastąpi zmiana tego stanowiska, dopóty sądy administracyjne powinny je respektować³. Ogólna moc wiążąca uchwał abstrakcyjnych i konkretnych obejmuje tylko wykładnię zawartą w sentencji uchwały, oczywiście w granicach wyznaczonych wnioskiem uprawnionego podmiotu lub postanowienia składu orzekającego NSA⁴. W realiach uchwały I FPS 2/21 oznacza to, że moc wiążąca obejmuje wykładnię wymienionych w tezie przepisów regulujących przebieg postępowania przed sądami administracyjnymi. Nie odnosi się natomiast do jakichkolwiek przepisów regulujących postępowanie administracyjne lub postępowanie podatkowe.

W dalszej kolejności należy dojść do wniosku, że skoro wykładnia zawarta w uchwałach NSA ma moc wiążącą w stosunku do sądów administracyjnych, to formalnie nie wiąże ona organów administracji publicznej, stron i uczestników postępowania. Trafnie jednak podkreśla się, że nie może jednak budzić wątpliwości to, że czynność procesowa strony, np. wniesienie skargi do sądu administracyjnego, zmierzająca do wydania orzeczenia sprzecznego z tą wykładnią pozostanie z reguły bezskuteczna. Oznacza to w istocie, że strony oraz inni uczestnicy postępowania są pośrednio związani mocą prawną uchwał, która polega

³ Zob. B. Dauter [w:] B. Dauter, A. Kabat, M. Niezgodka-Medek, *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz*, Warszawa 2020, art. 269, s. 906.

⁴ Zob. B. Dauter [w:] B. Dauter, A. Kabat, M. Niezgodka-Medek, *Prawo o postępowaniu przed sądami...*, art. 269, s. 907.

na tym, iż podmioty te nie są w stanie swoją interpretacją przełamać wykładni przyjętej w uchwale⁵.

4. Zgodnie z art. 168 § 1 o.p., w brzmieniu obowiązującym przed 5.10.2021 r., podania (żądania, wyjaśnienia, odwołania, zażalenia, ponaglenia, wnioski) mogą być wnoszone pisemnie lub ustnie do protokołu, a także za pomocą środków komunikacji elektronicznej przez elektroniczną skrzynkę podawczą organu podatkowego, utworzoną na podstawie ustawy z 17.02.2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, lub portal podatkowy. Zgodnie z § 3 powyższego artykułu, w brzmieniu obowiązującym przed 5.10.2021 r., podanie wniesione pisemnie albo ustnie do protokołu powinno być podpisane przez wnoszącego, a protokół ponadto przez pracownika, który go sporządził. Jeżeli podanie wnosi osoba, która nie może lub nie umie złożyć podpisu, podanie lub protokół podpisuje za nią inna osoba przez nią upoważniona, czyniąc o tym wzmiankę obok podpisu. Stosownie zaś do art. 168 § 3a o.p., w brzmieniu obowiązującym przed 5.10.2021 r., podanie wniesione w formie dokumentu elektronicznego powinno być podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym.

Z uzasadnienia wyroku WSA w Warszawie z 11.01.2022 r., III SA/Wa 930/21⁶ (nieprawomocny), wynika, że sąd ten zwrócił uwagę na rozbieżne poglądy w orzecznictwie sądów administracyjnych odnośnie do tego, czy opatrzenie pisma przewodniego zaufanym podpisem elektronicznym skutkuje również podpisaniem załączników do tego dokumentu. Przedstawiono w tym zakresie dwa stanowiska w orzecznictwie oraz uchwałę NSA z 6.12.2021 r., I FPS 2/21. W uzasadnieniu wyroku wskazano, że wprawdzie powyższa uchwała została podjęta na gruncie przepisów Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, niemniej jednak mając na uwadze, że przepisy art. 168 § 3a o.p., w brzmieniu obowiązującym przed 5.10.2021 r., oraz 46 § 2a p.p.s.a. obligują zarówno wnoszącego podanie do organu podatkowego, jak i wnoszącego skar-

⁵ Zob. B. Dauter [w:] B. Dauter, A. Kabat, M. Niezgódka-Medek, *Prawo o postępowaniu przed sądami...*, art. 269, s. 907.

⁶ LEX nr 3392759.

Książka dotyczy problemów prawnych związanych z posługiwaniem się nowymi technologiami i sztuczną inteligencją. Autorzy przedstawiają różne aspekty funkcjonowania nowoczesnych technologii, które występują zarówno w prawie administracyjnym, ochronie danych osobowych, prawie własności intelektualnej, prawie gospodarczym, jak i naukach nieprawniczych.

W publikacji omówiono m.in. zagadnienia związane z etycznym użytkowaniem nowych technologii, moralnością, elektronicznym prowadzeniem rejestracji stanu cywilnego, sztuczną inteligencją w sektorze publicznym, a także cele i zadania ochrony danych osobowych w kontekście budowy zaufania do nowych technologii i sztucznej inteligencji.

Autorami są wybitni specjaliści – teoretycy, praktycy oraz eksperci Rady Europy – od wielu lat zajmujący się problematyką nowych technologii i sztucznej inteligencji.

Opracowanie jest kolejnym tomem z cyklu wydanych w 2021 i 2022 r. pozycji pod tym samym tytułem.

Książka przeznaczona jest dla prawników praktyków – adwokatów, radców prawnych, sędziów, prokuratorów, jak również pracowników administracji rządowej i samorządowej, inspektorów ochrony danych osobowych, przedsiębiorców z branży IT oraz przedstawicieli wielu dyscyplin naukowych.

9788383580685 W01P01

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

ISBN 978-83-8358-068-5

9 788383 580685

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 199 Zł (W TYM 5% VAT)